

QÜESTIONARI DEBAT CONSTITUENT

ENCASTRE 3. PARTICIPACION POLITICA E ORGANIZACION DETH PODER

- 3.1. Participacion dera ciutadania e democracia directa
- 3.2. Contròtle democratic sus eth poder
- 3.3. Poder legislatiu
- 3.4. Era administracion electorau
- 3.5. Poder executiu
- 3.6. Poder judiciu
- 3.7. Garanties constitucionaus e de drets umans
- 3.8. Era fiscalia
- 3.9. D'auti organs

3.1. Participacion dera ciutadania e democracia directa

3.1.1 Creiguetz qu'era participacion ciutadana s'aurie d'esténer ath conjunt de toti es poders e organismes públics?

- Òc
- Non.

3.1.2 A qui creiguetz qu'aurie de correspóner era convocatòria de referendums vinculants sus assumptes de transcendéncia politica?

- Ath President/a deth Govèrn.
- Ath Parlament damb majoria absoluta de vòts.
- Ara ciutadania.
- A quinsevolh des tres anteriors.

3.1.3 Creiguetz qu'era ciutadania, mejançant era recuelhuda de firmes d'un dus per cent (2%) deth cens electorau, aurie de poder convocar referendums entà proposar, modificar o derogar quinsevolha lei?

- Òc.
- Non.

3.1.4 Creiguetz qu'era ciutadania tanben aurie de poder promòir era reforma dera Constitucion?

- Òc.
- Non.

3.1.5 Creiguetz qu'era ciutadania tanben aurie de poder promòir referendums sus era adesion o renúncia de tractats o convenis internacionaus?

- Òc
- Non.

3.1.6 Creiguetz qu'es institucions, abans d'aprovar plans, normatives o leis, aurién d'afavorir era participacion ex-ante (prèvia), establint mecanismes entà recéber aportacions ciutadanes?

- Òc
- Non.

3.2. Contròtle democratic sus eth poder

3.2.1 Complèt un terç (1/3) deth periòde deth mandat de quinsevolh cargue public elècte, creiguetz qu'era ciutadania dera circumscripcion territorialau pera quau aquest a estat elegit, aurie d'auer era possibilitat de convocar un referendum revocatòri?

- Òc
- Non.

3.2.2 En cas afirmatiu, creiguetz qu'entara convocatòria d'un referendum revocatòri cau era recuelhda de firmes d'un dètz per cent (10%) deth cens electorau dera circumscripcion territorialau deth cargue elècte?

Veder explicacion damb detalh

Un referendum revocatori es un procès que la ciutadania -per votacion dirècta- pòt per el cessar una carga elegida abans de la finalizacion de lo sieu mandat.

- Òc
- Non.

3.2.3 Un viatge cessats deth sòn cargue, quines limitacions creiguetz que cau establir entàs exmembres deth Govèrn?

- Non poirà èster membres de Conselhs d'Administracion de granes empreses vinculades ara conselheria corresponenta pendent es cinc (5) ans següents.
- Non poirà auer cap de relacion damb empreses deth sector vinculades ara conselheria corresponent pendent un periòde de cinc (5) ans.
- Non poirà èster membres de Conselhs d'Administracion d'empreses vinculades ara conselheria corresponent de manèra indefinida.
- Non aurie d'existir cap incompatibilitat.

3.2.4 Creiguetz convenient que se limite eth nombre maxim de mandats des cargues elèctes?

- Non i aurie d'auer cap de limitacion.
- Òc, aurie de limitar-se a un solet mandat en madeish cargue.
- Òc, aurie de limitar-se a dus mandats en madeish cargue.
- Òc, aurie de limitar-se a dus mandats en madeish cargue e un totau de quate mandats damb independéncia deth cargue.

3.3. Poder legislatiu

3.3.1 Eth poder Legislatiu aurie d'èster:

Veder explicacion damb detalh

Lo poder legislatiu es lo responsable d'aprovar las leis del país e se reven dins lo Parlament. Tanben sol èsser responsabilitat siá l'aprobacion del budgèt. La principala institucion es lo Parlament.

- Ua cramba: Parlament.
- Dues crambes: Parlament e Senat.

3.3.2 Coma creiguetz qu'aurie d'èster era circumscripcion entàs eleccions legislatives?

- Tot eth Principat.
- Pògues circumscripcions granes.
- Moltes circumscripcions petites.

3.3.3 Coma creiguetz qu'aurie d'èster eth sistèma electorau entàra eleccion des membres deth Parlament?

Veder explicacion damb detalh

- Listas barradas: Se vòtan de listas ont se pòt pas cambiar res.
- Listas pas bloquejadas: Lista elaborada per un partit, mas que permet manifestar de preferéncias de l'elector/a.
- Sistèma majoritari: Implican districtes electorals pichons en los que s'afrontan de candidats/se de partits e/o independents. Relacion dirècta entre lo candidat/a e la ciutadania. Es elegit qui mai de vòts obten.
- Sistèma mixte amb dobla votacion: Es un sistèma que combina lo sistèma majoritari per circumscripcions pichonas amb l'eleccion de listas de partit en circumscripcions grandas que se vòtan en doas bilhetas desparièras que permeton votar a un candidat/a del districte e a la lista d'un autre partit. En l'adjudicacion de bancs se combinan l'ensem de resultats obtenguts. (Ex.: Alemanha, Naua Zelanda)

- Listes tancades: sistèma proporcionau coma enquia ara.
- Listes non bloquejades: sistèma proporcionau en quau qui vòte pòt alterar er orde dera lista.
- Sistèma majoritari: gessen escuelhudes es personas mès votades.
- Sistèma mixte damb dobla votacion: un cinquanta per cent (50%) per escrutini uninominau per districtes e er aute cinquanta per cent (50%) damb circumscripcion unica de país.

3.3.4 En cas de sistèmes d'eleccion proporcionau damb circumscripcions granes. Quin lindau minim de vòts aurie d'aconseguir un partit, en relacion as vòts emetuts, entà arténher representacion parlamentària?

Veder explicacion damb detalh

Es ara del 3% en general a l'excepcion d'a las municipalas qu'es del 5%.

- Cap de lindau.
- Eth dus per cent (2%).
- Eth quate per cent (4%).

3.3.5 Creiguetz que s'aurie de limitar era despena des candidatures en cada eleccion?

- Òc
- Non.

3.3.6 Creiguetz que superar era despena s'aurie de considerar un frau electorau e s'aurie de castigar damb era pèrta d'ua part des escons obtenguts?

- Òc
- Non.

3.4. Era administracion electorau

3.4.1 Creiguetz qu'era Constitucion aurie de garantir un sistèma de contròtle, a traué d'un organisme independent, qu'assegure era fiabilitat des procèssi electoraus?

- Òc
- Non.

3.5. Poder executiu

3.5.1 Quina creiguetz qu'aurie d'èster era forma de Govèrn?

Veder explicacion damb detalh

Lo poder executiu es lo responsable d'executar o implementar las leis e administrar los afars de l'Estat. Lo cap del poder executiu es qui presidís lo govèrn. Las siás principalas institucions son los ministèris o de conselherias.

- Un sistèma parlamentari en quau era presidéncia deth Govèrn ei investida peth Parlament.
- Un sistèma presidencialista en quau era presidéncia deth Govèrn ei elegida directament pera ciutadania mejançant ues eleccions diferentas as deth Parlament e en dusau torn se non i auesse majoria absoluta en prumèr.
- Un sistèma semipresidencialista en quau existissen dues figures damb funcions de Govèrn, un primer/a ministre/a elegit peth Parlament e un president/a elegit directament per vòt popular e en dusau torn quan non i auesse majoria absoluta.

3.5.2 Es Conselhèrs e es Conselhères aurien d'èster:

- Nomenats e cessats pera presidéncia deth Govèrn.
- Proposats pera presidéncia, però elegits peth Parlament que poirie tanben destituïr-les, en sòn cas.
- Nomenats e cessats pera presidéncia, però aurien de poder èster revocats peth Parlament o era ciutadania.

3.6. Poder judiciau

3.6.1 Creiguetz qu'era Constitucion aurie de previer un Conselh Superior de Justícia que garantisse eth funcionament democratic, eficient e independent dera Justícia mejançant ua Sala o organ de Govèrn e ua auta Sala o organ de contròtle totaument independents?

Veder explicacion damb detalh

- La separacion de poders implica l'independéncia del poder judicial. Per la garantir cal establir un organ de govèrn especific?
- En lo cas que cregam convenient l'existéncia d'aquel Conselh Superior, se nos demanda se nos sembla oportun desglossar-lo dins doas Salas, una de govèrn -ocupat en tèmas d'organizacion, budgèt, gestion, procediments e cargats de trabalh, TIC, qualitat del sistèma, supòrt, èca.- e una altra Sala diferenciada -ocupada del contraròtle, lo compliment d'objectius e, se escau, de procèsses disciplinaris.

- Òc
- Non.

3.6.2 L'òrgan encarregat del govern i control del poder judicial hauria d'estar conformat democràticament per:

- Sonque membres dera judicatura (jutges e magistrats/des).
- Professionaus deth Dret (judicatura, advocacia, procuradoria, Acadèmia, etc.).
- Professionaus deth Dret e persones independents dera societat civiu non professionaus deth dret.

3.6.3 Er organ encargat deth Govern e contròtle deth poder judiciu auriè d'èster conformat democràticament per:

Veder explicacion damb detalh

Cal solament respondre aquela question s'avèm respondut Òc a la question 3.6.1

- Sonque era judicatura.
- Es madeishi collectius que ne formen part (judicatura, advocacia, procuradoria, etc.); cada collectiu escuelherie democràticament es sòns representants.
- Era ciutadania, a compdar de candidats/tes qu'aurien de complir es requisits legaument establits.
- Es collectius professionaus, per un costat, e ciutadania, per aute, mejançant ua formula mixta.

3.6.4 Coma creiguetz qu'aurie d'èster er accés ara carrèra judiciu?

- S'aurie de fundamentar en un sistèma d'oposicions en quau se valoren principaument coneishements juridics aprenuts de memòria.
- Auriè de requerir necessariament er exercici professionau en mon deth Dret pendent un periòde minim damb caractèr prèvi ath concurs.

3.6.5 Coma creiguetz que s'aurie de hèr era assignacion de jutges e magistrats/des as Jutjats e Tribunaus de cada circumscripcion?

Veder explicacion damb detalh

Peth Conselh Superior de Justicia, mejançant eleccion des aspirants qu'agen accedit ara carrèra judiciu e d'acord damb es sòns merits, capacitat e experiència.

Per eleccion populara dirècta, en cada circumscripcion territorial, entre es aspirants o candidats qu'agen accedit ara carrèra judiciu.

- Pel Consell Superior de Justícia, mitjançant elecció dels aspirants que hagin accedit a la carrera judicial i d'acord amb els seus mèrits, capacitat i experiència.
- Per elecció popular directa, en cada circumscripció territorial, entre els aspirants o candidats/tes que hagin accedit a la carrera judicial.

3.6.6 Coma creiguetz qu'aurien d'èster es nomenaments de jutges?

- Vitalicis.
- Entà un temps determinat.

3.6.7 A qui creiguetz qu'aurie de correspóner era eleccion deth President/a deth Tribunau Suprèm e deth Fiscu Generau?

Veder explicacion damb detalh

La Cort suprèma es lo de mai reng d'un país. Es un tribunal unic competent per totas las matèrias (a l'excepcion de las constitucionals s'existís un Tribunal Constitucional) e las siás decisions pòdon pas èsser revocadas per cap autre tribunal de la nacion, levat que las siás decisions atempten contra dreches reconeguts constitucionalment .

Lo Fiscal General es lo cap del Ministèri fiscal, que velha per la legalitat, los dreches de la ciutadania e l'interès public.

- En exclusiva ar organ rector des jutges e ath Govèrn, respectivament (com enquia ara).
- As professionaus deth Dret (judicatura, fiscalia, advocacia, procuradoria, Acadèmia) mejançant sufragi universau liure e secret.
- Ara ciutadania mejançant sufragi universau liure, e secrèt.

3.6.8 Creiguetz qu'es fautes, delictes leugèrs e reclamacions civius e economiques d'escassa entitat aurien d'èster atenguts directament peth Jutjat de Patz municipau?

- Òc
- Non.

3.6.9 Creiguetz convenient qu'existisque era figura deth Tribunau deth Jurat Popular entà perméter ua participacion activa dera ciutadania ena administracion de justícia?

Veder explicacion damb detalh

Lo jurat popular emet lo verdicte en los jutjaments en questions grèus per:

- de Delictes contra las personas.
- Delictes comeses pels foncionaris publics en l'exercici de las siás cargas.
- Delictes contra l'onor.
- Delictes contra la libertat e la seguretat.
- Delictes d'incendis.

- Òc
- Non.

3.6.10 Creiguetz qu'abans d'accedir as jutjats, es parts enfrontades aurien de someter-se a mediacion?

Veder explicacion damb detalh

• La mediacion es un metòde de resolucio de conflictes ont las parts, de maniera voluntària e amb l'ajuda d'un/a mediador/a imparcial, cercan resòlvre un conflicte sens arribar a la via judiciala.

- Òc, de manèra obligatòria.
- Òc, de manèra obligatòria exceptat ena jurisdiccion penau.
- Sonque en cas que i age consentiment prèvi de totes es parts enfrontades.

3.6.11 Coma alternativa as jutjats, creiguetz qu'es parts enfrontades aurien de someter-se a un procediment d'arbitratge?

Veder explicacion damb detalh

• L'arbitratge es un sistèma per resòlvre los conflictes mejançant l'intervencion d'un tresen neutral, nomenat arbitre, que resòlv la controvèrsia a través d'un laude (en ligant e en equivalent a una sentència del jutge) sens besonh d'anar als tribunals de justícia.

- Òc, de manèra obligatòria en determinadi cassi.
- Sonque en cas que i age consentiment prèvi de totes es parts enfrontades.

3.6.12 Creiguetz que cau assignar ara administracion de justícia uns recorsi economics minims e garantits entà assegurar era independéncia deth poder judiciu?

- Òc, mejançant ua inversion annuau minima e obligatòria, fixada per mandat constitucional e ara que verie obligada er executiu, indexada ath PIB catalan.
- Òc, mejançant ua inversion annuau minima e obligatòria fixada per mandat constitucional enquia situar era justícia catalana per dessus d'era mejana europèa, d'acòrd damb es criteris establèrts e publicats annaument pera comission europèa. A compdar d'alavetz, era chifra quedarie fixada annaument peth Parlament.
- Non. Era chifra destinada a Justícia tostemp aurie d'èster era que annaument aprovèsse eth Parlament (poder legislatiu), a propòsta der executiu.

3.6.13 Qui creiguetz qu'aurie de hèr es pressupòsti deth sistèma judiciu e qui les aurie d'aprovar?

- Es pressupòsti aurien d'èster elaborats peth Conselh Superior de Justícia e higer-se as pressupòsti generaus d'era Republica entà èster aprovats, s'ei eth cas, peth Parlament.
- Es pressupòsti aurien d'èster elaborats peth Govèrn que les includirie en es pressupòsti generaus entà èster aprovats peth Parlament.
- Es pressupòsti aurien d'èster elaborats per ua comission mixta integrada per membres deth Sistèma Judiciu e membres designats peth Govèrn, e se higerien as pressupòsti generaus e proposats ath Parlament entà que'n hessen es aprovacions o esmenes pertinentes.

3.7. Garanties constitucionaus e de drets umans

3.7.1 Creiguetz qu'era Constitucion aurie de garantir que toti es drets e libertats reconeguts en tèxte constitucional ager ua tutèla judiciau efectiva deuant es Tribunaus corresponents?

Veder explicacion damb detalh

• Se demanda se los dreches e de libertats consagrats per la Constitucion son unicament declaratius o la ciutadania a drech a los exigir judicialment.

- Òc
- Non.

3.7.2 Creiguetz qu'era Constitucion aurie de garantir qu'es Drets Umans siguen era base fundamentau dera sua aplicacion e interpretacion, d'acòrd damb es normes deth dret internacionau, eth Convèni Europèu de Drets Umans e Libertats fundamentaus, era Carta de Drets fundamentaus e era jurisprudència des Tribunaus Internacionaus de Drets Umans?

- Òc
- Non.

3.7.3 Era interpretacion dera Constitucion e era aplicacion des Drets Umans aurie d'èster garantida per:

- Un Tribunau especific (com ara).
- Era Sala de Garanties constitucionaus deth Tribunau Suprèm.

3.7.4 Er organisme encargat de garantir era interpretacion dera Constitucion e era aplicacion des Drets Umans aurie d'èster conformat per:

- Sonque membres dera judicatura (jutges e magistrats/des).
- Professionaus deth Dret (judicatura, advocacia, procuradoria, Acadèmia, etc.).

3.7.5 Coma creiguetz que s'aurie de hèr era eleccion des membres der organisme encargat de garantir era interpretacion dera Constitucion e era aplicacion deth Drets Umans?

- Peth Parlament, eth Govèrn e era judicatura (jutges e magistrats/des).
- Sonque pera judicatura (jutges e magistrats/des).
- Per concors de merits entre jutges e juristes de reconeishut prestigi deuant d'un tribunau format per operadors juridics e entitats usuàries.
- Per part dera ciutadania mejançant sufragi universau.
- Es collectius professionaus, per un costat, e era ciutadania, per aute, mejançant ua formula mixta.

3.7.6 Era possibilitat de presentar un recurs d'inconstitucionalitat dauant er organisme encargat de garantir era interpretacion dera Constitucion e era aplicacion deth Drets Umans sollicitant era nullitat d'ua lei aurie de correspóner:

- De manèra similar ara actua, ei a díder, ara presidéncia deth Govèrn, a un nombre determinat de deputats/des o ara Sindicatura de Grèuges (o a d'auti sindicatures que puguèn existir).
- As subjèctes anteriors, però tanben ara ciutadania s'ac demane un 1% deth cens electorau..

3.8. Era fiscalia

3.8.1 Creiguetz qu'era Fiscalia aurie d'actuar sonque en defensa dera legalitat, des drets dera ciutadania e der interès public?

Veder explicacion damb detalh

- Es foncion de la fiscalia exercir las siás competéncias jols principis de legalitat e imparcialitat
- lical agir en sincronia amb las libertats e l'interès public o en seguissent las directrises del poder executiu?

- Òc
- Non.

3.8.2 Creiguetz qu'es fiscaus de districte aurién d'èster elegits periodicament, entre candidats/tes qu'acrediten es coneishements necessaris, per sufragi universal dera ciutadania residenta ena corresponenta circumscripcion?.

Veder explicacion damb detalh

- Los/las fiscalas lorcal acreditar de coneissenças, mas l'estructura organica pòt nodrir-se per ascenses intèrnes dins l'ierarquia o per l'avaloracion que fagan la ciutadania sul compliment de las siás foncions.

- Òc
- Non.

3.8.3 Creiguetz qu'aurie d'existir era figura deth Fiscau Generau o caleria substituir-lo per un organ collectiu?

- Òc ath Fiscau Generau.
- Òc ar organ collectiu.

3.9. D'alti organs

3.9.1 Creiguetz que Sindicatures com ara era de Grèuges, era de Compdes, de Mèdi Ambient e Recorsi Naturaus e era electorau, e es que se podessen crear , auriem de velhar peth compliment e respècte des drets e libertats dera ciutadania en tot exercir contròtle sus er ús de recorsi e era gestion dera Administracion publica?

Veder explicacion damb detalh

- Las sindicaturas son d'institucions qu'an per mission garantir a la ciutadania lo bon govèrn de la part de l'administracion. Las mai conegudas son la de grèuges e la de comptes, mas pòdon se n'establir de mai especializadas (#cossí, per exemple, mitan ambient).

- A la question se prepausa una dobla foncion de las sindicaturas: la relacion de l'administracion amb la ciutadania e la fiscalització de l'eficiéncia administrativa.

Òc

Non.

3.9.2 Agustes Sindicatures auriem de recéber es queishes des ciutadans e elaborar informes e recomanacions ath respècte?

Òc

Non.

3.9.3 A qui creiguetz qu'aurie de correspóner era eleccion des cargues des diuèrses Sindicatures?

Ath Parlament per majoria qualificada.

Ath Parlament entre ua lista de postulants que propòsen era ciutadania e/o es entitats o organizacions dera societat civiu.

Ara ciutadania per sufragi universau, liure e secrèt, entre ua lista de postulants professionaus independents.

3.9.4 Es dictàmens des Sindicatures auriem d'èster vinculants?

Òc, entà totes es administracions e en tota era sua integritat.

Non, es dictàmens des Sindicatures non serien vinculants automàticament, però era administracion afectada aurie de hèr publics es motius deth sòn incompliment.